

Hintsi Anna: maailm om väiku ja mi kõik piät tedä hoitma

Kae lk 2

Ütenkuun laulminõ om mitmõn paigan muudu lännü

Kae lk 3

Arst soovitas passi ja piiglide kaia

Kae lk 4

Rõugõn tetti ja panti üles 100 tsirkõ pesäkasti. Üts Rõugõ kooli rahva kingitüs 100aastadsõlõ Eestile oll tsirkõ pesäkastõ tegemine. Koolilatsõ tei ütenkuun 100 pesäkasti ja nuu panti Rõugõ kooli ja opilaisi kododõ lähküle puio otsa.

Pesäkastõ ehiti kõik Rõugõ kooli opilasõ 1. kooni 9. klassini. Projekt käumätoukaja oll oppõalajuhataja Käisi Ere, ehitämist juhat tũõopõtusõ oppaja Kaasi Kaido. Väikumbil latsil käve esä kah abin. Lavvamatõrjaaliga tugi OÜ Trendwood.

Ku pesäkasti olli valmis saanu, pidi koolirahvalõ loengu tsirkõ pesätegemisest ja pesäkastõ paikapandmisõst Rõugõ valla keskkunnaspetsialist Tanilsoo Jaanus.

Pildi pääl omma 8. klassi nuurmehe Vahteri Lukas, Kangro Toomas ja Valge Robin, kiä panni pesäkastõ paika Rõugõ rahvamaja ümbre.

MÄLZERI INGE pilt

Kalasadamapäiv Rāpinā sadaman

Puulpäavä, 28. mahlakuul om üle Eesti vallaliidsi kalasadamidõ päiv. Vanal Võromaal peetās kalasadamapäivä Rāpinā sadaman. Pääle naatas kell 8 hummogu. Sadamapäaväl müvvās vārskit kalla, keedetās suurõ paa seen kalasuppi, mængitās pilli ja opitas kalla puhastama ja kalasüüke tegemä. Ligemb teedüs internetist: rapinasadam.ee.

Võrol tulõ Uma Meki kevājalaat

Võro Keskliina pargin peetās 3. lehekuul kellä 15–18 Uma Meki kevājalaata. Laadu pääl omma kauplõja söõgi ja kasvõga, arotusõ, mangu ja kontsõrdi. Laadupäi-

vä juhatas telemiis Vaino Urmas. Ligemb teedüs: umamekk.ee.

Teppo lõõdsavõigõlus kuts pillimiihi

Võromaa tunnõt lõõdsameistri Teppo Augusti mälestüses 30. kõrda peetäv üleriigiline võikimängmine kuts pillimängijit mõõtu võtma. Võikimängmine peetās 7. hainakuul ja kirjapandminõ võigõlusõlõ joba käü.

Nigu joba kombõs saanu, peetās lõõdsamänguvõigõlus Võro perimüstandsufestivaali aol, miä om timahava 5.–8. hainakuul. Pido teema om kah seokõrd Teppoga kõüdet: tuu om «Teppo timm ja polkasamm». Kae ligembält: vorufolkloor.ee

UL

Uma Pido matk Vahtsõliina kihlkunnah

28. mahlakuul matkas Uma Pido matkarahvas Vahtsõliina kihlkunna mail. Tahami Piusa ja Tudõrna kandih nāüdātä kotussit, kohe hariligu turisti ei putu.

Matkal om kats tähtsät asja – luudus ja raudtiitruuba. Luudusõ poolõ päält om matkajuhis Piiri Ain, kiä innegi om Piusah huviliidsilõ kasvõst ja elājist kõnõlnu. Ku taivaatat kevājāga ildas ei jää, sõs saa palolille mõtsa all häitsemāh kaia. Nuu omma luuduskaitso all ja korada noid tohe-i, a kaia ja pilti tetä saa nii pallo ku kulus.

Tudõrna kant oll inne tõist ilma-sõta kuulsa uma raudtiisillaga. Ku 1888. aastal ehitedi Valga-Petseri raudtii, sõs Tudõrna uja pääle tetti Eesti kõgõ korgõmp sild. Parhilla tuud ināmp alalõ ei olõ.

Vähāmbit truupõ, kost saa raudtii alt läbi minnä, om mito. Kõgõ võimsamp om Hirmutruup. Ku

om kevājāne suurvesi vai väega vihmaõnõ, sõs vast ei saa säält ilma kummiseerikulda läbi. Nii et kaegõ ilma ja pankõ õigõ asā sālga-jalga. Hädä peräst saa ronni ka üle raudtii.

Hirmutruuba mant läämi tõõsõl puul raudtiid olõva Silmälätte mano. Kerge sõõgipausi teemi aoluulidsõ Tuderna kõrdsi kandih. Tuu jaos om võiu Leib vaia hindäl üteh võtta. A joogipoolist pakumi säält.

Tagasi Piusa poolõ minneh saa mõtsa all mitmõh kotussõh kaia minevā aastatuhandõ keskelt peri havvakotussit. Muinsuskaitso om nuu siltega tähistānū. Orava kooli noorõ tegevā tagasitiil paar põnõvat ülesannõt kah. Kokko om matkarada ligi kümme kilomiitret pikk.

Matk algas Piusa külāstüskeskusõ mant. Kirjapandminõ nakkas pääle kell 10.30. Matk lätt vallalõ kell 11.

Infot jaga Säinasti Ene tel 526 8734.

SÄINASTI ENE

Näütemängupäiv Puigal

RAHMANI JAN

Joba 18 aastakka saava ütēl kevājāpāaväl Võro küle all Puigal kokko latsõ, kiä mængvā võro-keelitsit näütemängõ. Tuuperäst võigi ütēldä, et minevā riidi Puigal peetü näütemängupäiv jõudsõ täüsiikkä.

Näütemängõ mængiti katõn jaon ja paigan: latsiaialatsõ Puiga latsiaian ja koolilatsõ koolimajan. Latsiaian sai nātä kuut näütemängu ja sama pallo tükke jõudsõ koolilava pääle.

Latsiaialatsi mængun oll tunda lustiga tegemist. Mängidü tükü es olõ väega lihtsä, tegelāisi oll hulga ja pia egān tükün oll ka uma laulu- vai tandsunummõr. Sõmmõrpalo latsõ tei kogoni pupiatiarit. Võro kiil tull latsil väega häste vällä, määnestki kangutamist kühl kuulda es olõ. Puigalõ olli kokko sõitnu latsiaialatsõ Võrolt, Põlvast ja Sõmmõrpalost, Puiga latsõ esi kah asti muidogi üles.

Koolilatsi näütemängupäiv Puiga kooli saalin tõi kokko koolilatsõ Puigalt, Mõnistõtst, Harglõtst ja Oravilt. Mängidü tükü olli pikembä ja nātä sai ka küländ tõsist ja mõtlõmapandvat tiatrit. Ja miä kõgõ tähtsämb: ka koolilatsi mængmine es paistu kuigi pingutõt, innembi sai iks tunda tegemise rõõmu.

RAHMANI JANI PILD

Harglõ põhikooli tükün «Liinaminek» sai nātä tiatrilõ umast tülütsemist ja kavalust, a kõik lõppi iks ilostõ ja lauluga. Pildi pääl Hermini Birgit, Rätsepä Kadri ja Mažorovi Siiri.

Näütemängupäivä kõik naa aasta vidānū Ruuli Helve võtt 18 aasta joosul nātü kokko niimuudu: «Om olnu väega pallo truppõ, om väega pallo huvitavit näütemängõ tetti kooni muusikalini vällä. Om olnu ka tagasilüüke, a alla viie trupi ei olõ mi näütemängupäaväl kunagi üles astnu.»

Õnnõ ja jõudu täüsiikkä jõudnulõ Puiga näütemängupäaväle!

Näütemängupäiv latsiaian. Põlva latsiaia Pihlapuu Vander-selle rühm mæng näütemängu «Klaasist sild ja kassikõnõ».

Folgirahvas sõit vana bussiga läbi Lõuna-Eesti

RAHMANI JAN

Tulõva nädäli lõpun, 4.–5. lehekuul sõit Lõuna-Eestit pite folgilahvka. Tego om ettevõtmisõga, miä kuts ossa saama timahavadsõst rahvamuusikafestivaalist Mooste Elohelü.

Folgibussin mængitās 24 tunni järepeiten muusikat. Buss tege ka hulga piätüisi, kon bussirahvaga saava kokko paigapäälidse muusiku. Kiä taht, või kotost uma pilli ütēn võtta ja folgilahvkan olõjidõga ütēn mængi vai laulda. Ku bussin om ruumi, om mõnõn piätüsen pääle karanu muusikil võimalik tuuga ka tsipakõsõ ütēn sõita.

Kõkkõ taad pillimängumaratoonni saa internetist kah kaia, folgilahvka tegemiisi kand üle Postimehe portaal.

Buss, minka folgirahvas sõit,

om peri Eesti Suurõtiimuusõumist. Tuu om 1942. aastagal Austrian tett Saurer.

Eesti kõgõ vanõmbal sõitval bussil om põnnõv aolugu. Tuu tuudi päält sõta Kuramaalt, anti Villāndi autobaasilõ. Bussiga sõidõti Villāndi-Tarto vaiht.

Edesi osf bussi Vanemuisõ tiatri ja tuuga veeti näütlejit. Sis müüdi buss Võro liina maallridõ brigaadilõ. 2008. aastagast om buss suurõtiimuusõumi uma.

Eesti rahvamuusikatüütüisi festivaal Mooste Elohelü tulõ timahava 11.–12. lehekuul. Katõl päaväl saa nātä-kullõlda kontsõrtõ, tüütarri ja ütēnlaulmiisi Mooste mõisan. Pillimängjile om seo aastak kohustuslik võistluslugu Urvastõ kihlkunnast üles korat laul «Lātsi küllä».

Ligembät teedüst folgilahvka ja festivaali kotsilõ saa kodo-lehe moostefolk.ee päält.

LAUBE KADRI PILT

Suurõtiimuusõumi buss Saurer, minka folgirahvas sõit.

Pido tulõk om herätänü lauluhuvi

RAHMANI JAN

Ku Uma Pido kõrraldaja minevä sügüse üles kut-si, et pidolõ võiva tulla ka väikumba ja vahtsõmba koori, sis võtt tuust kinni rahvast mitmõst Võromaa otsast. Karula kihlkunnan Kaikal tull kokko tävveste vahtsõnõ segäkuur ja Rõugõ kihlkunnan Krabil naati käümä egä nätäl ütten laulma. No käävä lauljil perämädse proovi Uma Pido laulõga, a tegü-nü om ka tävveste vahtsist plaanõ.

Kaika koori vidäjä Roose Celia om välläopnu koori-juht. A tä om pääl opmist aastit tegelnü rahvamuusi-kaga ja oppamisõga ja tuu-peräst olf koorilaulu-ilmast kavvõlõ jäänü. No om tä «rii pääl» tagasi.

«Nüüt ma olõ aru saanu, et kae omma kõik aig sügelenü tuu perrä. Mullõ miildüs kooritüüd tetä, ku omma säändse rõõmsa inemise, kes tahtva laulda. Sis om ka hää näid avita,» kõnõlõs Roose Celia.

Kaika koorin käävä tötõst kuun rõõmsa inemise, kiä laulda tahtva. Üts noist om Visseli Triin, kiä ütles, et tälle om laulminõ kõgõ miildünü. «Ütsindä laulda saa koton kah, a tan om nii hää seltskund ja saa laulda ka võro keelen. Olõs hää laulda ka suurõ Kubija laulukaarõ all. Tuuperäst käügi laulukoorin,» seletäs tä.

Visseli Triinu juttu kin-nütäs ka koori tenor Trolla Agu. «Kubija ei tõmbagi väega, a et mi saami tan inemiisiga kuun kävvü ja ütstõist nätä, tuu om väe-

RAHMANI JANI PILD

Kaika kuur Kaika koolitarõn lauluproovin.

ga hää. Ütenkuun laulminõ om kõgõ tähtsamb,» om Trolla Agu kimmäs.

Hää koorijuht avitas kee-ruliidsist kotussist üle

Uma Pido laulõ kotsilõ ütles laulja, et kiil ei olõ sukugi rassõ, selle et tuu om jo selge ja sõlmõ ei lää. «Rassõmb om noodilugõminõ. Tuu om huvitav mullõ, säääl om pallo tiidäsaamisi olnu,» kõnõlõs Visseli Triin. Ka mitmõ helü pääl laulminõ olõ-i kõgõ lihtsamb. «Ütehäälse laulu omma lihtsambä, a ku bassi ja tenori nakkasõ lakja minemä, sis om rassõmb,» ütles Trolla Agu.

Kõigist naist rasõhuisist avitas lauljit vällä hafotaminõ. Ja muidogi koorijuht, kedä laulja ei saa kitmädä jättä. «Umbõ hää koorijuht, timä hoit kuun. Hää om laulda säändse koori-juhiga,» ei olõ Trolla Agu kit-tüsega kidsi.

Koorijuht Roose Celia kitt lauljit vasta. «Edimält mõtli-mi, et teemi kunnakoori, kiä

üte helü pääl laulõ ütten laul. A sis ma kai, et nii häste tulõ väl-lä ja mitmõ helü pääl laulminõ kah. Nii nellähäälnu ku kohati ka kuvvõ vai säitsme helü pääl. Arõng om olnu kõva,» om Celia rõõmsa.

Rõõmsa ja lustilidsõ omma ka Kaika koori proovi. Ja tüüd tetäs kah kõvastõ. «Mi olõmi eräle helüdega ja üttenkuun tüüd tennü. Ku mi kuun olõmi, sis kõik harjutasõ ilustõ. Mõni harjutas kotun kah ja kullõs autosõidu pääl. Nuu helü iks kõlava kõik aig kõrvun,» seletäs Roose Celia.

Iks lauluga edesi

Uma Pido laulukava om Roose Celia meelest lihtsā, rõõmsa ja uman keelen. «Taa om uma laulu pido. Ooda joba suurõ rõõmuga, mis 2. juunil Kubijal vällä tulõ,» kõnõlõs tä.

A Kaika koori tegemise lõpõ-i Uma Pidoga är. «Tahas taa koorivärgiga edesi kah minnä, suurõlõ laulupidolõ,» märgotas Roose Celia edesidsist plaanõst.

Krabi lauluseltskund riidiõdagudsõn lauluproovin.

Krabi rahvas laul ka muid laulõ

Viisipidäjä ja lauluhimolidsõ käävä kuun ka Rõugõ kihlkun-nan Krabil. Egä riidi saa kõrdsi man kokko nii kümme lauljat.

Päält Uma Pido laulõ lauldas tan muid tunnõituid lugusiid, näütüses kasvai «Kungla rah-vast». Ka Krabi rahval om uma

ütenlaulmisõga muidki plaanõ. Järgmäne kõrd plaanitas üles astu lehekuu alostusõn folgi-bussi man, miä Krabilt läbi sõit.

Krabi rahva lauluproovi omma niisamatõ lustilidsõ ja paiguldõ lauldas kah mitmõ helü pääl. Tõsitsõmba Uma Pido lau-lõ huvilidsõ Krabi laulja hafota-sõ ka ütten Rõugõ segäkooriga.

Vana pilt kõnõlõs

Hädän keväjädse tiiga

Keväjä omma inemise iks ummi kodoteiega hädän: ei pāse muast läbi ka mitmõsaa hobõsõ jõuga massina. Aastaküm-nide iist saadi hädäst üle üte hobõsõ jõuga.

Täämbädse vana pildi om tennü 19. mahlakuul 1963 piltnik Ojandu Alfons. Pildi pääl istus kuurma otsan Vars-tu sovhoosi Roosa osakunna nüsjä-karatalitaja Aliece Ilme

ja juht söödäviläga vangõrd vidävät hobõst kařalauda poolõ. Kõrval kõndva timä tüüseldis-lidse Pressi Salme ja Kenderi Salme. Nimä läävä kah kařalauda poolõ, kuurma om jo vaia maaha laati ja eläjlile süv-vä anda. Nimä vankri pääl ei istu – tüüeläjäit hoiti ja prooviti ekāmuudu timä vidämise vaiva vähāmbās tetä. Ja tiid tullf kah iks hoita!

RUUSMAA ARTHUR,
Vana-Võromaa muusõummõ päävarahoitja

PILT OM PERI VANA-VÕROMAA KULTUURIKUA MUUSÕUMIST

Vahtsõkivi järve minek

NIKLUSE MARE

1966. aasta 23. aprilli hom-muk alas nigu alati. Pidi mineme Krabilõ. Sõiduleht olf joba käen. Tull vahtsõnõ käsk võtta ruttu ehitüsmehe kasti ja viiä kivve Vahtsõkivi tammī pääle. Sinnā olõvõt lahe tulnu.

Keväjäne aig ja järv olf väega täüs. Tammī lüüs olf väiku, es jõvva vett niipallu alla las-kõ ku vaia. Eelmine aasta olf vahtsõnõ tamm valmis saanu. Järv nõstõti niipallu üles, et ku ennemb sai veskide tõsõ, sõs nüüt kolmandõ kõrra päält.

Ennemb olf väiku veskijärv ommi ilusidõ hõpõpaiõgõ. Lat-sõna sai säääl veeren pallu män-gitüs, ku imä veskin käve. Nüüt olf kõik lakõ ja järv olf väega suurõs lānnü. Takanpuul kõik hainamaa ja suusaarõ olf vii all.

Ku kivikuurmagõ tammilõ jõudsõ, kästi tagurdõdõ sin-nā lahkõ ligi ja mehe naksivõ kivve pildma. Lahe olf üle tii joba üle meetri lagja, noist kivist es olõ määnestki api. Mul es lubatõ autumootorit saisma jättä. Saisõ astmõlavva pääl. Ütekõrragõ kiāki rõõgāf:

PILT NIKLUSE MARE ALBUMIST

Õkva alla vaonu tii Vahtsõkivil, värski autujale viil nätä.

«Tõmba edesi!» Ku ma olli auto mõnõ meetri edesi saanu, vaiu kõik tuu tii, kon ma olli autugõ saisanu, alla ja lāts jõõ poolõ. Ināmp es olõ midā-gi pāstä. Järv lāts kohisõdõn allapoolõ ja vei indāge ütten kõik, mis viiā andsõ. Ka suur betoonist tamm lāts jõkkõ. Jõõ vesi tullf nii üles, et uhtsõ lähikunnan kõik silla, sanna ja puuriida är. Tagula kandin uhtsõ suurõ hainamaa kah üle. Perān kuuldsõmi, et rahvas olf käünü hainamaa pääl kallu

korjamõn.

Ma olõ siiāni tenulik Arnol-diõ, kes kammand tuukõrd kallugõ. Tä olf nānnü, ku auto ala maa sisse olf nakanu lahe tulõmõ.

Pildi pääl omma nätä viil mu auto ratta jāle ja meeletü lai viimõll. Mullõ ja meestele auto kastin lõppi kõik õnnõlikult.

Praegu kasusõ säääl ilusõ suurõ puu järve veeren. Kõik om illus rohilinõ. Muu ei tulõ-tõ toda aigu miilde ku kala-maja takan suur uhtõorg.

Ilmahulgu

Perämädse paar aastat maailma pite ümbre rān-nānū MUSTMAA ULVI kirotas, miā om lajan ilman silmā jāānū.

Nimi ei riku miist

Islandi inemiisil om väega keeru-linõ perrega vällāmaalõ puhka-ma kävvü. Ütengi hotellin ei saa keski arvu, mis kamp taa nüüt õigõlõ sisse om sadanu. Egālütel uma nimi, paarirahvas nā sõs jā-religult ei olõ. Ja kost nā naa latsõ ommava kokko kōřanu?

Islandlaisil om perrenime kot-ta pääl imā- vai esānimi. Kumb täpsele, tuu lepvā latsõvanõmba umavahel kokko. Sakõstõ om eski nii, et ütšjago latsi perren saa nime imā, tõnõ jago esā käest.

Ma proovi taad kõkkõ nüüt ümbre seletā: ütlemi, et meil ommava Mari ja Jūri, ilosalõ laulatõt paarirahvas. A nimi jāās iks mõlõmbalõ uma – näütüses Mari Mannitütär ja Jūri Jaani-poig. Ja ütlemi, et nāil om neli last – kats poiga ja kats tütärt. Oskar, Joosep, Tiina ja Teele. Ja nüüt taht tuu perekund hinnāst hotelli sisse kirotā: Mari Manni-tütär, Jūri Jaanipoig, Oskar Jūri-poig, Tiina Jūritütär, Joosep Maripoig, Teele Maritütär. No proovi sõs uskõ, et taa om kõik üts perekund!

Põnnõv om tuu kah, et Islandil ommava edimädse nime väega sakõst määndsegi tähendüsega. Tuu ei olõ ime, ku sullõ trehvās vasta miis, kelle nimes om Ko-das vai Kahr, vai naanõ nimega Usk vai Suuv. Vast tiāt tuud Islandi kõgõ kuulsambat lauljat Björki – Björk näütüses tähen-das Kõivü.

Inemisil vōi egāsugutsid põ-nõvit nimmi olla. Ecuadorin om prõlla presidendis miis nimega Lenin Voltaire Morano. Väega kinā miis, mis tuust, et sandivõi-tu nimi.

Kotussil vōi kah uhkid nim-mi olla. Vahtsõl-Meremaal om näütüses sääne maoori-kiilse nimega māgi – Taumatawha-katangihangakoauauotamatea-turipukakapikimaungahoro-nukupokaiwhenua kitanatahu (85 tähte), mis ümbre pantuna tähendās: «Kotus, kon Tamatea, suuri põlviga miis, kiā mõistsõ linnada, ronni ja māki neeldā ja kedā tuuperäst maaõgijas kutsu-ti, mängse flōõti umalõ kallim-balõ.» Tuu māgi ollõv Guinnessi rekordiraamatun ku kõgõ pi-kemb kotussõnimi.

Euruupa kõgõ pikemb kotussõ-nimi om Inglüsmaal Walesin üte saarõ pääl, a tuu om vähā kunstli-kult tettü. Tuu aeti pikās tuu jaos, et turisti tulõssi kaema. Prõlla om nimi sõs sääne – Llanfairpwll-gwyngyllgogerychwyrndrobwyll llantysiliogogoch (59 tähte).

Tõnõ kotus Euruupan om suumlaisi käen ja tuu om nāil jumala ausalõ saadu – vanast aost teedā nimi, ei olõ kellegi meelütāmises määndsitki kunts-tükke tettü. Lapimaal Sodankü-lā takan om säändse nimega suu ja suuveerekulā kah – *Ateritsi-puteritsipuolilautatsijānkā*.

Sjoo suumlaisi nimi kõlas nii ilosalõ, et ma tötõstõ ei saa arvu, mille keski tuust viil jenka-laulu tennü ei olõ.

Ku sul piāssi laulutegemise himo pääle tulõma, anna õnnõ haku!

Kokkosaaminõ ortopeediga

KARU JAAK

Seo tävveste tötõlik lugu juhtu mukka pia kuus-tõist-säidsetõist aastakka tagasi. Tuulaigu oll' mu vanus viil illos viiskümmend, kuiki olli joba süamehädäga grupi pääl.

Suurõ Vinne riigi aigu ehitet viläkuivus om mul õkva tarõ takan. Vahepääl ma avida säääl peremehel väikumbid tõid tetä. Nigu egä aida man, om ka meil hädä tuvvõga. Mul olõ-i tuust hallõ, et nä säääl söövä, a nä sunnigu ajava viläunigu lakja ja uma mustusõ tegevä kah sinnäsamma.

Ütehummoгу oll' tuvvõ esierälidselt pallo. Mul lätš hing väega täüs ja virodi näid üte väiku kiviga. Kas ma mõnõlõ ka külge sai, es olõ aigu kaia, selle et nigu kivi vissi, tundsõ, et ola seen sai väega vallus. Nii vallus, et järgmäne hummok pidi perearsti mano minemä. Arst kai ola üle ja ütël, et seost olast vöi viil asi saia. Viil ütël timä, et järgmäne päiv tulõ Võrolõ üts tark ortopeed Tartost, ja saatsõ mu tuu mano. Mul lätš õkva olõ-minõ kergembäs, mõtli, et näet, ku häste trehväs.

Järgmädsel hummogul olligi ma polikliinikun üte kabineti ussõ takan. Kõrra ao peräst hõigati minno sisse. Visksi egäs juhust saapa

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

ka jalast är. Lavva takan uursõ üts vanõmb naistõrahvas puutrit. Nigu ma arvu sai, tuu oll'gi ortopeedi-tohtri. Ilma nõnna nõstmalda ütël tä mullõ, et noh, kõnõlgu ma uma jutt är. Ma sös kõnõli kipõstõ är kõik, mis mukka aida man juhtu. Päält tuu kai tohtri provva mullõ edimäne kõrd otsa ja ütël: «Kaegõ, papi, ma arva, et ti piäs tihtsämpä peeglide kaema. Kas teist om sös inämb mäane kiviviskaja!» Ütël niimuudu ja kammand õtõ, et kutskõ järgmäne sisse. Ma

saisi sös pistü, suukõnõ vaiu kuigi vallahõ, es saa midägi üteldä. Sääne tunnõ oll', et peris kokutama nakkat. Mõtli joba, et mullõ vast ortopeedi ei olõki inämb vaia, hoobis logopeedi.

Viimäte sös ussõ pääl jõudse viil küssü, kas seolõ olalõ sös inämb midägi ei avida. Sös kai tohtri mullõ tõnõ kõrd otsa ja ütël, et minku ma uma perearsti mano: ku täl om viil rahha üle, las saat Võro haigõmaja mano taastusravilõ vai võro keeli perrätõhtõrdusõlõ.

tähendäske 100, nullnumbre innege tõisildõ pant. Kingitüs juubelist.

Väega võõras noid märke vahte. Sada om alate olno 100.

A kui Eesti Vabariigil om 101. aastapäiv? Ei tiiä, mäane vigurene arv sös disainitas. Praegult nõvvõtas jo, et egä vahtsõnõ ettevõtmine piät olõma *jätkusuutlik*.

PÄRNASTE LEIDA
Räpinäst peri

Kas 1% vai 100?

Viimädse Uma Lehe tagomise küle päält paisto silmä Musta Riivo peo pääl imelik märk. Loi jutu kah läbi.

Tull'ge miilte, ku edimäst kõrda säänest märke näi. Tuu oll' veebruarikuul üte ao-lehe artikle pääliskiri «Eesti Vabariik 1%». Kahmistus käve üle sälä – midä säärdene märk tähendäs? Olesse

ku Hiina tähemärgi muudu vai hieroglüüf. Edese kirotus, kuis egä kodanik piasse vabariigi saandat juubelet pidämä, ello edendämä.

Heliste tütrele, täl internet, vast saa rohkõmb tiidüst. Tütär es tiiä kah midäge. Timä arvano, et märk tähendäs võiolla 18. Ku ette panda 20, saa 2018, saanda juubele aastaarv.

Pikapääle sai selgest, et

Latsilõ

Vastus saada' üte nädäli joosul meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee
vai postiaga:
Uma Leht
Tartu 48
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ' kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai plaatõ.

Latsinukka tugõva' Võro Instituut ja Võro selts VKKF.

Vali' joonõ pääle õigõ sõna! Ku olõt egä joonõ pääle õigõ' sõna' vällä valinu, loe' kokko vällävalituisi sõnno edimädse' tähe'. Noist saat teedä', miä tulõ iispäävä.

Ütskõrd väega V a n a l (vanal, karmutsõl, eelätsel) aol _____ (tull', oll', kai) kolm andsakut ja muudsat nõida, kiä es taha' _____ (opada', ehitä', linnada') luvvaga. Päänõid, kedä kutsuti _____ (aias, puus, Bernardetis), es olõ' tuuga sukugi _____ (hilläkeiste, rahulõ, vallahõ). A kolmõ nõia meelest oll' vanaaigõ luud tävveste _____ (must, ikäv, vihmanõ) sõiduriist! Päänõid pand' suurõ tulõunigu _____ (palama, puurma, magama) ja pia näkk tä, et kolm nõida tegevä' korgõl taivan umbõ _____ (ägedit, kõllatsit, vesitsit) trikke. «Ohoh! Mu luud külh sääntsitiid trikke ei mõista' tetä'. A mille ma' pia iks viil taa _____ (innemuistidsõ, lapilidsõ, küürän) luvvaga lindama? Lää _____ (võta, nakka, tii) ka kuurist midägi muudsambat, näütüses viipüssä.»

FASTRÕ MARIKO PILT

Minevä kõrra vastus: ÄMMÄLEHT. Avvohinna saava' VILUSTÕ KOOLI VÕRO KEELE TSÕÕR ja RÕŽIKOVI ANNIKA (12) Verskast.

Elävä koolnu

Ma naksi interne-tist seriaali kaema. «Kõndva koolnu» om seriaali päälkiräs. Et inämbüs om-maki koolnu ja sös nä otsva nuid mitte-koolnuid ja pruumva noid purra. Ku sääne kõndva koolnu sinno purõ, sös sa muutut esi samasugutsõs. Ma olõ joba nelländä huua lõpun ja ei saa kuigi pidämä. Põnnõv om, et mis säääl edesi saa.

A saman ei tiiäki, kas üle-pää saa midägi edesi, mitu huuaigo tulõ viil är kaia. Ku mõtlõma naada, om tuu seriaal nigu koopia mi poliitelost. Et ku tsombi sinno purõ, sös nakkat varramba vai ildamba suust rohelist tatti vällä ajama ja trehvät poliitikahe. Määne tsombi sinno purõ, säändsehe eräkunda trehvät. Säääl inemises ei jää. Om proovitu. A no ei jää.

Sös olõt sa poliitikan, saiat ummi koolnusilmiga inemisi iin ja ajat suust tatti vällä. Ja proomit inemiisi purra, hindäga nakahta, tuu tähendäs hindä poolõ kalluta, meelütä, võita. Hindäsugutsõs tetä. Proomit näist hindäsugutsit tsombisit tetä. Inemiisi keelen mollo. Selle et ku sa olõt hindä ümbre sebinu küländ pallo mołosit, kes sinno kõik aig tagasi valima nakkasõ, olõt sa pürämiidskeemi tipun saisja mołodõ mofo. Jäät sin-nä nii kavvas, kooni tulõ sust

RUITLASÕ
OLAVI,
seriaalikaaja

suurõmb mofo ja su maaha toukas. A sis saat sa ärminegi iist kahtotasso ja ku tuu otsan, saat õks poliitikan edesi tõllerdä. Selle et ku sa olõt elläv koolnu, sös olõt sa tõistpiten häämaldä. Kats kõrda inemisel koolda ei olõ võimalik. Ku

süä om kül'm, sös tedä õks vii-kotiga üles ei lämmistä.

Seriaalin om niimuudu, et ku sa tahat eläväst koolnust periselt vallahõ saia, sös sa piät tälle määndsegi pussi vai ora päähää lüümä. Püssäga ei olõ mõistlik laskõ, tõõsõ tsombi kuulva, tulõva helü pääle ja sul vöi rassõs minnä, ku koolnu sullõ kambaka tegevä. Lihtsäle lüüt tsombilõ varda päähää. Seriaalin õnnõgi om niimuudu, et tsombi kiusasõ lihtsit inemiisi ja tõisi tsombisit ei putu, a peris elon om tõistmuudu. Kaegõ, mis meil põra Pevkuriga tetti... uma teiva kambaka är.

Poliitiga tsurk inemise geneetilise koodi är. Ega om arvo saia kah, mille. Ku sa piät pääväst päivä otsustama nii, kuis parteikontor taht, mitte nigu süä ütles, sös mõnõ ao peräst kuuos sul süä är. Ilmaruumilindajil nakkasõ kaalulda olõkin lihassõ häädümä. Ku sa mõnda organit küländ pikkä aigo ei tarvita, sös luudus kuts tä niituldä tagasi. Selle säääl riigimassina man aastast aastahe vast toda kaaraterrä näpitäski.

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris naardma. Toimõndaja om üte sääändse siliä vällä valinu.

Liinaplatsi pääl

Vahtsõnõ liinaplats om valmis saanu. Maamiis sõit autoga ja park massina kesk platsi.

«Kohe ti pargiti, taa om vahtsõnõ liinaplats ja liinavalitsus om kah tansaman!» kärätäs mano karanu politsei.

«Olõ-i hätä, autost olõ-i midägi varasta ja salalukk om kah pääl,» ühmäs maamiis vasta.

Aptiikri käsk

Seo talv vinnü gripiaig pikäle. Üts imä oll' poja peräst murrõn, tõbi tükse bronhiidis käändmä. Pojal oll' sääne kõhä, mis es taha hainatsäi juumisõ man kah perrä jäiä. Imäl es jää muud üle ku aptiiki minnä. Säääl kõnõl tä aptiikri-imändäle uma murrõ är.

Aptiikri näüdas latsilõ mõtõlduid rohtõ. Imä ütël, et ega

poig väega väiku lats iks olõ-i. Peräkõrd löüdü rohi, mis imä meelest võinu avita.

«Taa rohoga piät kõvastõ juuma,» ütël aptiikri mitu kõrd.

Ku poig oll' praavunu, säädse tä hinnäst üts õdak vällä mine-mä. Imä küümise pääle, kohe nüüt, costsõ poig naarukil näoga vasta: «Lää aptiikri käsku täütmäl!»

Ega tä inämb väiku lats olõki es, oll' joba abiturient.

Kaidsa umma eläjät!

Kuuli raadiost, et seo suvi tohe-i merre tsuklõma minnä, no lastas kõik haikala vette tagasi. Sös omma näil kõtu tühä ja purõva kõkkõ, mis ette jääs. Tuu iist, et haikala iks vabalt purra saassi, saisva kõik maailma eläjäkaitsja. Ka Eesti uma.

A koh nuu eläjäkaitsja sös omma, ku meil tuhandõ uma väiku eläjä hukka saava? Nigu ilma lämmäs läävä, nakkasõ paigapäälse püromaani tikkõ

üles kiskma. Egä leheüsätäüs vai ossakõnõ om vaia õkva är palota. Ku lättki õnnõs ja paarkümmend hektärril kullo vai mõtsa seokõrd är es pala ja eski maja alalõ jäi, sös terve ilm om sinist suitsu täüs. Midä ilosamp ilm, tuud kõvõmbalõ piät aknõ kinni pandma, et viil õhku hingädä olõs.

Hää eläjäkaitsja, las tuu kavvõ maa haikala olla. Pruuvkõ siinsamah tetä nii, et ulli inemise inämp tikkõ kättes saanu.

MUDA MARI

Writoru
SEPTIKIDE JA
BIOPUHASTAJIDÕ
PAIKAPANDMINÕ
JOOGIVIHISÜSTEEME
EHITÜS
www.jyritoru.ee
TEL: 51 15 287

Telli Uma Leht!

6 kuud – 6 €, 12 kuud – 12 €, e-arvõ püsिमassuleping 0.85 € kuun.

Telli saa ExpressPostist: tellimine.ee/umaleht tel 617 7717 vai postkontorist.